

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry (PPLY)

PL 3000

90014 Oulun yliopisto

17.6.2013

Yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut

asemakaavoitus

PL 32

90015 OULUN KAUPUNKI

**Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellisen yhdistyksen mielipide Oulun Hietasaaren kaupunginosan osaa, ka-
tu-, virkistys-, rautatie-, vesi- sekä retkeily- ja loma-alueita koskeva asemakaavan muutoksen luonnok-
sesta (Holstinsalmentie, Vellamontie, Nallikarinranta: kaavatunnus 564-1976).**

Suunnittelualue on Oulun merkittävimpiä mereisiä virkistys- ja luontokohteita. Tämän vuoksi siihen on aina kohdistunut eri intressipiirien taholta kiinnostusta.

Nallikarin alueen kulttuurihistoriallisesti merkittävällä huvilarakennuskannalla on pitkä historia. Asemakaavan vaikutusalueen vanhimmat huvilat ovat 1860-luvulta. 1960-luvun lopulla suuri osa alueen asukkaista pakotettiin luopumaan asunnoistaan kaupungin omavaltaiten toimenpiteiden vuoksi. Nyt siellä toimivat mm. Hotelli Eden, kaupungin omistama Nallikarin leirintäalue, Nallisport Oy, koulutuskeskus ja huvittelukeskus Vauhtipuisto uudisrakennuksissa sekä lukuisia yrittäjiä ja järjestöjä osin 60-luvulla karkotettujen jäljiltä jääneissä asuinrakennuksissa.

Alueen ns. kehittämiseksi kaupunki julisti arkkitehtikilpailun, jonka tulos on osa tässä käsiteltävää suunnitelmaa. Pelleppy Oy:n anomus huvipuiston tontinsaamiseksi Hietasaaresta ei kuulu alkuperäiseen suunnitelmaan. Se on tullut ns. puskasta ja on ehkä eniten aiheuttanut keskustelua.

Suomen kesäloma- ja matkailukausi kestää kesäkuun puolestavälistä elokuun alkukolmannekselle, minkä jälkeen toiminta lomakohteissa lopahtaa. Suomen vuodenaikoihin ei saada muutosta, vaan kohteita tulee tarkastella täkäläisen luonnon ja siihen pureutuvan toiminnan ehdoilla.

Pohdon koulutuksen lisääntynyt tarjonta lienee perusteena laajennushankkeille. Tässä suunnitelmassa Pohdon osalle suunniteltu 8-kerroksinen rakennus rikkoo maiseman eikä sovi alueelle.

Nykysuunnitelmassa toimijat pakataan samalle alueelle, joka on merkittävin oululaisten kesäinen aurinkopäivien virkistyskohde. Paikotusalueet sijaitsevat tässä suunnitelmassa varsin kaukana rannasta. Mielenkiinnolla seuraamme perusoululaisten reaktioita lisääntyneeseen matkaan parkkipaikalta kaventuneelle, meluisalle ranta-alueelle.

Kaupungin omistaman Nallikarin leirintäalue on valtakunnallisesti merkittävä, mutta itse leirintäalue on jäänyt kehittämättä. Leirintäalueen mökit ovat hyvin vanhaa perua, niiden taso edustanee 1960–70 lukua. Parasta ”kehittämistä” olisi nykykoppien purkaminen ja niiden korvaaminen uusilla, ajanmukaisilla

rakennuksilla. Tässä suunnitelmassa rakennetaan uusia mökkejä entisten viereen - tuhoten samalla arvokasta paikallista luontoa.

Nallikarinrannan pihakadun rakennuskokonaisuus (4 kpl 3-kerroksisia rakennuksia) olisi jäämässä Nallikari Oy:n kustannettavaksi. Rakennusten käyttötarkoitus jää epäselväksi. Tässä kaupungin taloudellisessa tilanteessa suunnitelma tuntuu järjettömältä.

Pellepyy Oy:n suunnitelma huvipuiston rakentamiseksi osin valtakunnallisesti arvokkaalle kohteelle on täysin epäonnistunut. Huvipuisto ei mitenkään mahdu kyseiselle suunnittelualueelle. Sen väistämättä edessä oleva laajennus tuhoaisi jatkossa arvokasta kulttuurialuetta lisää.

Nyt (2013 kesäkuu) entisen Tanssimajakan alueelle sai Suomen Tivoli toimintaluvan ja tuloksena on melkoinen liikenneuhka tukkoiselle alueelle. Kadunvieret ja puistonurmikot ovat täynnään autoja lapsiperheiden kiiruhtaessa tivoliin. Mikä olisi tungos kaavasuunnitelman mukaisessa Hietasaarella, jos turistit, auringonpalvojat ja joku muu kesäinen tilaisuus sattuvat samalle viikonlopuille?

Luontoarvot ja -selvitykset

Yhteenvedon voi sanoa, että ajantasaisia luontoselvityksiä ei ole tehty. Linnustoselvitys perustuu vuosina 1997–1999 tehtyyn kvalitatiiviseen atlaskartoitukseen. Tähän liittyy kaksi vakavaa ongelmaa. Ensinnäkään atlastyyppinen tieto ei ole millään tavalla riittävää yksityiskohtaisen suunnittelun pohjaksi. Tarvittaisiin alueen yksityiskohtaista kartoittamista ja määrällisiä arvioita, joita nyt ei siis ole tehty. Toiseksi Oulun kaupunkilintuatlaksen tiedotkin ovat jo auttamattomasti vanhentuneita. Kartoituksesta on kulunut 15 vuotta.

Asemakaavan muutosalueella tai sen välittömässä läheisyydessä Mustasalmen tuntumassa on tavattu monia uhanalaisia ja harvinaisia lintulajeja. Näistä merkittävimpiä ovat lahopuusta riippuvaiset tikkalajit: erittäin uhanalainen valkoselkätikka ja aiemmin uhanalaiseksi luokiteltu ja Pohjois-Pohjanmaalla edelleen harvinainen pikkutikka sekä pohjantikka. Hietasaaren alue kokonaisuutena on yksi potentiaalisimpia valkoselkätikan pesimäalueista koko Pohjois-Pohjanmaalla. Siellä on havaittu mm. reviiriä puolustava koiras, vaikka pesälöytöä ei niin Hietasaaresta kuin muultakaan maakunnan alueelta ole vielä tehty.

Suunnittelualueen muita merkittäviä lintulajeja ovat mm. nokkavarpunen, mustapääkerttu, sirittäjä (uhanalaisuusluokka: silmälläpidettävä; kesällä 2013 vähintään kaksi reviiriä pelkästään Holstinpuistossa; näistä toinen suunniteltujen parkkipaikkojen kohdalla), punavarpunen (silmälläpidettävä) ja uuttukyyhky. Alue kuuluu myös harvalukuisen varpuspöllön revieriin. Lähin tunnettu varpuspöllön pesäpaikka on alle 500 metrin päässä siitä. Myös helmipöllö (silmälläpidettävä) on pitänyt reviiriä suunnittelualueella. On selvää, että kommentoitavana oleva asemakaavan muutos vaikuttaisi heikentävästi kaikkien näiden lintulajien lisääntymismahdollisuuksiin. Lehtevät sekametsät, huviloiden pihat ja rantapensaikot keräävät lämpiminä keväinä Hietasaaren eteläisiä ns. yölaulajia, joista mm. satakieltä ja viitakerttusta on kuultu tänä keväänä. Huvipuiston aiheuttama melusaasteen lisääntyminen häiritsee vähintään yölaulajien kuuntelua ellei itse lintujakin.

Merkittävä määrä muuttolintuja seuraa Hietasaaren rantaa sekä kevät- että syysmuutolla. Tämänkään vuoksi korkea linnuille törmäysriskin aiheuttava rakentaminen ei sovellu suunnittelualueelle.

Kasvillisuus on perinteisesti Oulussa hyvin tehtyä amatööri- ja tutkijavoimin, joten kirjallisuudesta saa varsin kattavat tiedot. Tämän työn yhteydessä tehty kahden päivän maastotarkastelu on kuitenkin aivan liian suppea näin monimuotoiselle kohteelle. Myöskään rakentamisen ja kasvavien kävijämäärien aiheuttamaa kasvillisuuden ja maapohjan kulumista ei ole otettu riittävästi huomioon selvityksessä, vaikka tästä olisi saatavissa kirjallistakin tietoa esimerkiksi Oulun yliopiston kansallispuistoissa tekemistä tutkimuksista. Poikkeuksena muuten puutteellisista luontoselvityksistä kääväkkäiden esiintymiskohteet on sentään tarkistanut alan asiantuntija. Sen sijaan perhosselvitystä ei ole tehty ja lepakoista kyseltiin turhaan Etelä-

Suomen harrastajilta.

Havaintojemme mukaan tämä kuvastaa nykykäytäntöä monien kaavaselvitysten yhteydessä. Oulun merkittävinä luontokohdetta ei ole selvitetty perusteellisesti, kuten ehdottomasti pitäisi. Esimerkiksi lepakot ovat olleet aiemmin varsin tavallisia Hietasaaren asujia - nykyhetken tilanne pitää ehdottomasti selvittää perusteellisesti, tehdään alueelle sitten mitä tahansa.

Merkillepantavaa nyky selvityksissä on että nyt lajiston tutkimuksessa ja opetuksessa hyvin hallittu metapopulaatiodynamiikka puuttuu kokonaan luontoarvioista. Oulun yliopisto on tässä tietämyksessä tutkimuksen etulinjassa. Ainoastaan metapopulaatiodynamiikan keinoin voi tarkastella luonnon monimuotoisuuden säilymistä ja säilymisen reunaehtoja. Muu tarkastelu on pelkästään puuhastelua.

Lopuksi

Hietasaari on arvokas, ilmastollisesti ja maapohjan ravinteisuudella ympäristöstä poikkeava luonnon helmi Oulun kaupungissa. Sitä tulee kehittää luontoarvot turvaten kaupunkipuistona. Tuiran uudisrakentaminen ja Toppila edustavat hyvin tiivistä kaupunkikeskuksille ominaista rakentamistapaa. Näissä asujat tarvitsevat henkireiäkseen lähellä sijaitsevia kelpoisia luontokohteita, joita Hietasaari nykyisessäkin asussaan edustaa.

Merkittävä osa oululaisista vastustaa asemakaavan muutosta ja sen mahdollistamia alueelle kaavailtuja hankkeita. Olisi kuntalaisdemokratian halveksumista jatkaa alueen suunnittelemista puhtaasti liike-elämän lähtökohdista. Kaavaselvityksessä kaupunkilaisten mielipiteistä esitetty toteamus on hankkeen vastustusta väheksyvä: ”Osa mielipiteistä on suhtautunut huvipuistoon kielteisesti, osa positiivisesti” (s. 12). Kaavoitusta varten voitaisiin vaivautua selvittämään, missä suhteessa kielteisiä ja myönteisiä mielipiteitä esiintyy.

Esitämme, että huvipuistolle etsitään soveltuvampi paikka muualta kuin Hietasaaresta ja Nallikarin kaavan valmistelu aloitetaan alusta uudelta pohjalta alueen erityisiä luontoarvoja kunnioittaen.

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry

Mikko Ojanen
varapuheenjohtaja

Ari-Pekka Auvinen
suojelutoimikunnan puheenjohtaja